

Hörnstenen

Teologiska institutet i Finland

5/2011

Henrik Perret

19.10.2011

Förändringen

I New York Times fanns nyligen en bild, som gjorde ett outplånligt intryck på mig. På bilden fanns två för mig kända ansikten. Det handlar om två av de s.k. nyateistiska ryttarna, som förkunnar att Gud inte är god och att det egentligen inte finns någon Gud.

Den ena av dem, Christopher Hitchens, författare, redaktör, litteraturkritiker och kanske USA:s mest kända ateist idag, fick priset som Årets fritänkare. Priset överräcktes av hans vän, professor Richard Dawkins, som var den andra personen på bilden.

På bilden syns fyra personer, Hitchens med fru, Dawkins och en redaktör, som alla vandrar med blicken riktad mot mar-ken. Det är en deprimerande bild. Orsaken kan man kanske ana sig till. Christopher Hitchens meddelade i juni 2010 att han insjuknat i strupcancer. Bilden ger inte upphov till kritik av något slag. I bakgrunden ringer dock Dawkins' ord, uttalade i ett annat sammanhang än när bilden togs, men representiva för Dawkins' och Hitchens' livssyn: *Det universum, som*

vi kan iaktta, har precis de egenskaper vi kan anta att där finns, och därför finns det djupast sett ingen plan, ingen mening, inte något ont och inte heller något gott, endast en skoningslös likgiltighet.

Hitchens har skrivit många böcker, den mest kända är sannolikt *Gud är inte stor: hur religionen förgiftar allting*.

Jag kommer att tänka på aposteln Paulus' ord: "...utan hopp och utan Gud i världen." (Ef. 2:12).

Också i vårt eget land finns det många som tänker som Hitchens, att "Gud inte är stor". Många församlingar har deltagit i kampanjen *En möjlighet till förändring*. I olika intervjuer i TV, på nätet och i bokform berättar flera kända personer om hur Kristus har kommit in i deras liv och förändrat allt. Kampanjen har också väckt mycken kritik, bl.a. har tidningen Kirkko ja kaupunki och vissa andra kritiserat kampanjen.

Jag hör till dem som hälsar kampanjen med glädje. "Man borde göra något."

Människan i världen är utan hopp och utan Gud. Vi behöver en förändring.

Man förfaller lätt till tanken att så länge människan är frisk, får arbeta och klarar och klarar sitt uppehälle på ett tillfredsställande sätt, så är allt väl. Men Bibeln säger något annat. Vi behöver en förändring. Aposteln Paulus fick av Gud kallelsen att vända sig till hedningarna " för att --- öppna deras ögon, så att de omvända sig från mörkret till ljuset, och från Satans makt till Gud, på det att de må, genom tron på mig, undfå syndernas förlåtelse och få sin lott bland dem som äro helgade." (Apg. 26:18).

Många människor får erfara att Kristus förändrar deras liv. En livstidsfånge kommer till tro, bekänner sin synd och väntar på söndagens gudstjänst, visserligen i fängelset, men till sin inre människa fri för Jesu skull. Ett äkta par i kris upplever förändring. En f.d. toppgitarrist och rockmusiker kommer till tro och börjar sjunga psalmer.

Och ändå är det så, att vi inte förkunnar förändring, utan Kristus. En människa, som kommit till tro, och en människa som lever i tro, är en människa. Den stora förändringen sker inte *i* henne, utan *för* henne eller honom. Det är hennes tillstånd som förändrats: " Men den som utan att bygga på gärningar tror på honom som förklarar den ogudaktige rättfärdig, honom räknas hans tro till rättfärdighet." (Rom. 4:5).

Vissa människor upplever en stark väckelse. De kan berätta var och när de mötte Kristus – eller snarare när Kristus mötte dem. Jag kände en verkställande director, som berättade, att han insåg att Jesus är

hans enda möjlighet. Det skedde på Runebegrsgatan, mitt emot sjukhuset Mehiläinen. Men de flesta av oss kan inte saga så mycket om när vi kommit till tro. Vi vet att vi är döpta. Det är en fast grund. Men många har lämnat fadershemmet och kommit hem kanske långt senare.

Andra kanske anfäktas av att ingenting dramatiskt har skett. Tron har vuxit från dag till dag, kanske har det funnits små kriser, men det är allt. Är jag på riktigt troende?, kan de fråga. Endel människor kan tala om ett exakt datum, ibland också klockslag, när andra igen inte ens vet vilket år de kommit till tro. Det är inte huvudsaken. Huvudsaken är att du är döpt och tror på Kristus.

Tron föds inte av att vi ser på någon eventuell förändring i oss. Tron föds, när Gud skänker oss tron som gåva för Kristi skull. Den är alltid och endast en Guds gåva, oberoende av i vilket livsskede vi får ta mot Kristus som vår Frälsare och Herre.

Jag sörjer över att många har kritiserat kampanjen *En möjlighet till förändring*. Jag frågar vad de är redo att göra för andra människor.

Har vi vant oss vid tanken att bara en liten del av finländarna och andra människor går i kyrkan, läser Bibeln och försöker vittna om Kristus för sina medmänniskor? "Utan Gud och utan hopp."

Jag förnimmer Guds röst: vem skall jag sända?

– Här är jag, sänd mig.

Vad är klassisk kristendom?

Paneldiskussion i Teologiska institutet i Finland

I början av oktober ordnade vi en paneldiskussion om det aktuella ämnet *Vad är klassisk kristendom?* Med i panelen satt Finska Bibelinstitutets verksamhetsledare, docent Timo Junkkaala. Han är också ordförande för STI:s styrelse. Professor Jouko Talonen representerade universitetet. Rörelsernas representant var dekan Esko Murto.

Striden är verklig

Diskussionen fäste först uppmärksamheten vid att striden är verklig i kyrkan i Finland idag. Kyrkans teologers liberala flygel har börjat en kamp mot de kretsar, som säger sig representera klassisk kristendom. Den liberala tolkningen kräver att man skall avvisa den traditionella teologin och gå mot en pluralistisk teologi. Enligt de skarpaste talturerna kan man inte längre säga till någon annan vad kristendomen skall lära. Detta gäller t.o.m. Jesu försoningsdöd, syndens realitet och kroppens uppståndelse.

Samtidigt har termen ”klassisk kristendom” börjat reta dem som samtalar. En del kyrkliga ledare har deltagit i striden och krävt, att de bekännelsestroga kretsarna inom kyrkan inte får roffa åt sig uttrycket. Också de som vill förnya kyrkan vill stå för klassisk kristendom. De tycker inte om att de får ryktet om sig att hamna utanför den traditionella kristendomen.

Svårt att definiera

Paneldeltagarna konstaterade att det i vetenskaplig mening är svårt att definiera begreppet klassisk kristendom. På ett allmänt plan är det lätt att säga att en enkel

tro på Jesus och på det evangelium som Bibeln lär är klassisk kristendom. Men vad allt borde man inrymma i begreppet?

De äldsta trosbekännelserna är i princip ett lätt område, men när det gäller innehållet kommer man inte så långt. Debattörerna noterade, att inte ens enighet om dopet tycks höra till klassisk kristendom. Baptister och pingstvännen anser absolut att de representerar klassisk kristendom, även om de inte godkänner de stora kyrkornas dopuppfattning.

I samtalet konstaterade man också att man inte får sammanblanda fastställandet av begreppet klassisk kristendom med frälsningsfrågan. Det att man definierar begreppet klassisk kristendom innebär inte ännu att alla de som hamnar utanför den definitionen skulle hamna utanför frälsningen. Samtalet handlar därför om samma problem som samtalet om trosbekännelsen.

Många anser att också frågan om kyrkans kontinuitet och ämbetsfrågan hör till klassisk kristendom. Strukturerna representerar den klassiska tron lika väl som lärosatserna. Nattvardsliturgin och nattvardsfirandet hör säkert till klassisk kristendom, även om det är svårt att få in dessa två sidor i diskussionerna.

Liberalismens kris

Panelen konstaterade också att det är alltför teoretiskt att börja definiera klassisk kristendom enbart i förhållande till bekännelserna. Viktigare med tanke på dagens diskussioner är en avgränsning åt andra hållet: vem avfaller från klassisk kristendom? Den liberala tolkningen av teologin avstår från klassisk kristen tro i många avseenden. För det första utsätts kristendomen för fara om tron enbart görs till moral och samhällslära. En sådan teologisk riktning har länge verkat i vårt land.

För det andra äventyras den klassiska kristendomen, om man avstår från frälsningsläran. Det borde vara självklart, men det är det inte nu. Den radikaliserade teologin anser inte att människan är en syndare, som behöver försoning. Då hamnar teologin utan tvivel i kris.

I det internationella samtalet har man redan i årtal framfört kritik mot sekularismen. Man kritiserar den liberaliserande teologin för att avvisa de kristna

grundsanningarna. En förvärldsligad teologi strävar efter att förvandla tron till en mänsklig aktivitet såsom kulturen. I kritiken har man som lösning försök söka sig tillbaka till ”bekännelsernas teologi”. Det inhemska samtalet reflekterar i mångt och mycket det redan länge förda internationella samtalet.

Men varför vill man på liberalt håll i vår kyrka bevara termen klassisk kristendom? För några decennier sedan var kyrkans liberaler stolta över att de ville förändra allt. De reste sig på barrikaderna och stötte omkull gamla bilder. Nu är situationen en annan och frågor lyder: varför? Är det samtal som blivit allt mera ett käbbel ett tecken på att liberalismen själv är i kris? Kyrkans vänstra falang är kanske rädd för att samma nyvaknande för de traditionella värdena som påverkat det politiska fältet i snart sagt alla europeiska länder, också drabbar kyrkan. En sådan rädsla kan vara befogad.

Tankar från ordförandeplatsen under paneldiskussionen, Timo Eskola

En panel, som bestod av professor Jouko Talonen, verksamhetsledaren, docent Timo Junkkaala och pastor Esko Murto. Bild: Henrik Perret

PERSONLIGT

Olli har fått lära sig teologi och gå i Guds skola

Essi Tuomala

Olli Koskenniemi ger råd till studerande: "Först färdig med studierna, först sen i arbete!"

När Olli Koskenniemi för över trettio år sedan studerade teologi vid Åbo akademi, var kyrkan mycket annorlunda än i nuförtiden.

– Då fanns inga kvinnliga präster, de kristna levde inte i samboförhållanden och man lysnade till Bibelns ord på ett annat sätt än nu, säger Koskenniemi.

– Samhället dikterade inte kyrkans föredragningslista på den tiden, säger han lakoniskt.

Men Olli Koskenniemi säger att ingen trodde då hur snabbt utvecklingen skulle ske.

– Då koncentrerade man sig på samtal om s.k. avgöranden. Luthers *Om den trålbundna viljan* var en viktig vägvisare också då när det gällde att tillägna sig den fria nåden, säger Olli och berömmar den boken, som vår reformator skrivit och Ollis far, professor Heikki Koskenniemi översatt till finska.

Inspirerad av unga prästers exempel

Olli är tacksam för att ha fått växa upp i ett

kristet hem.

– Föräldrarnas tro flyttas inte utan tårar till barnen, och det gällde i mitt fall också. Det, som jag fick lära mig som barn, har i den Helige Andes ledning blivit min egendom, och det har jag försökt lära mina barn.

Beslutet att börja studera teologi mönade i gymnasiet. Dragningskraften till herdeämbetet blev starkare genom att bekanta präster utgjorde exempel.

– Vissa unga medryckande evangeliska pastorer gjorde prästämbetet intressant, avslöjar Olli.

Olli studerade enligt en lång studieplan. – Först avlade jag lägre högskolexamen vid Turun yliopisto med grekiska och latin som huvudämnen. Sedan fortsatte jag till armén och därefter börde jag studera teologi på svenska i Åbo.

Olli blev Sley:s (den finska evangelieföreningen) distriktsarbetare redan innan han blivit färdig med sin pro gradu. På grund av arbetsuppgifterna drog arbetet med pro gradu-avhandlingen ut till två år. Olli säger att han av egen erfarenhet ser det svårt att förena arbete och studier.

– Det är alltid trevligt att studera, när man är motiverad och när man har tillräckligt med tid att sätta sig in i ämnet. Här ger jag ett viktigt råd åt alla studerande: bli först klara med studierna, börja först därefter jobba!

Genom arbetet fick Olli till all lycka behålla kontakten med studievärlden.

– Min första uppgift inom Sley var att ansvara för arbetet bland studerande.

Under studieåren inträffade flera händelser som var avgörande för resten av hans liv.

– De olika bitarna föll på plats efter många svårigheter: jag hittade min livsuppgift och träffade min kära maka, berättar han.

Åren som herde har lärt honom ödmjukhet.

– Jag har upplevt ovärdighet och otillräcklighet både före jag inträdde i ämbetet och senare när jag verkade som präst. Jag vill sköta mitt uppdrag i kraft av Guds nåd.

Pensionen börjar, herdeskapet fortsätter

Olli Koskenniemi har gjort ett långt dagsverke i Sley:s tjänst. Föreningsarbetet har

sina fördelar.

– Jag har alltid fått undervisa och predika, utbrister Olli.

– Den som är präst en stor församling får kanske predika en eller två gånger i månaden, men den äran tillfaller mig nästan varje vecka.

Året som börjar innebär brådska i arbetet.

– Sley:s årliga huvudfest, evangeliefesten på riksplanet, hålls nästa gång i Åbo och jag har huvudansvaret för festen, berättar Olli.

Hemma har vår dvärgpinscher Peppi, som "vaktar huset och charmar gästerna."

– Vi bor på tremanhand, min fru, vår hund och jag. Alla våra fyra barn är redan vuxna och bor på olika håll i Finland.

Ollis fritidsintresse är att laga mat. Han har över 500 kokböcker för kulinarister. Nära hjärtat är också strövande i naturen och bänkidrott.

– Jag är en passionerad bär- och svamp-plockare. Och TPS följer jag med både på gräs och på is.

Nerräkningen för pension har börjat.

– Jag skulle vara tacksam om jag under mina sista arbetsår får leda in människor på vägen till himlen, och på alla sätt sköta dem under resan, säger Olli.

De sista åren i ämbetet och tjänsten innebär inte att kallet som herde upphör.

– Jag hoppas få verka som präst så länge som Gud ger krafter.

Olli Koskenniemi har varit medlem i STI:s arbetsutskott från år 1994 och suppleant i styrelsen sedan år 1978.

Bild: Jaana Koskenniemi

Bild: Johannes Häkämies

De aktiva inom väckelserörelserna är aktiva också inom kyrkan

Hanna Salomäki

Väckelserörelsefolket utgör en anmärkningsvärd del av det aktiva kyrkfolket: hälften av dem som åtminstone en gång i månaden deltar i kyrkans verksamhet hör till väckelserörelser (Kyrkmonitorn 2004). Enligt en färsk undersökning om väckelserörelserna vill väckelserörelserna att deras anhängare söker sig till församlingarna. En tredje del av väckelserörelsernas medlemmar deltar i församlingens verksamhet varje vecka, och en annan tredje del minst en gång i månaden.

De aktivaste deltagarna i kyrkan var personer, som står den femte väckelsen och den evangeliska rörelsen nära. Minst aktiva var gammallestadianerna, som å andra sidan var de aktivaste i sin egen väckelserörelses verksamhet. Av dem som samlades till sommarfesten var mera än

Den senaste tiden har intensiva samtal förts om väckelserörelsernas roll i kyrkan. Är väckelserörelserna kyrkans problem eller dess rikedom? Forskaren vid kyrkans forskningscentral, teologie doktor och doktor i samhällsvetenskap Hanna Salomäki föreläste i STI om detta tema.

80 procent med i den egna väckelserörelsens verksamhet varje vecka.

Genom de tillfällen som ordnas mångfaldiga väckelserörelserna möjligheten att religiöst fästas vid rörelsen, detta gäller också sådana som inte hör till rörelsen. De olika rörelsernas betoningar och verksamhetskultur erbjuder många finländare en möjlighet att finna ett sammanhang, som förstärkar deras andliga identitet.

Bibeln i flitig användning

De som deltar i väckelserörelsernas verksamhet läser typiskt nog Bibeln flitigt. Varannan person som deltar i väckelserörelsernas sommarfester läser Bibeln åtminstone en gång i veckan. För den unga generationen är en aktiv bibelläsning inte lika självklart. Flitigast lästes Bibeln av

personer som deltog i Finska bibelsällskapets, Nokiamissionens och Folkmissionens evenemang. Bibelläsningen bland gammallestadianer var märkbart sämre än i de övriga rörelserna.

Med undantag av de lestadianska rörelserna och pietisterna ("körtit", de väckta) läste väckelserörelsernas medlemmar Bibeln oftare än prästerna på sin fritid. En fjärde del av prästerna (23 %) läser Bibeln dagligen. Men bibelläsningen är i avtagande: för under 35-åriga prästers vidkommande var siffran för dagliga bibelläsare bara 13 %.

Såväl den offentliga som den privata trosutövningen hänger samman med moraluppfattningar. Väckelserörelsernas medlemmars moraluppfattningar förklaras statistiskt av hur ofta de läser Bibeln, bibelsynen och deltagaraktivitet när det gäller den egna väckelserörelsen. Den re-

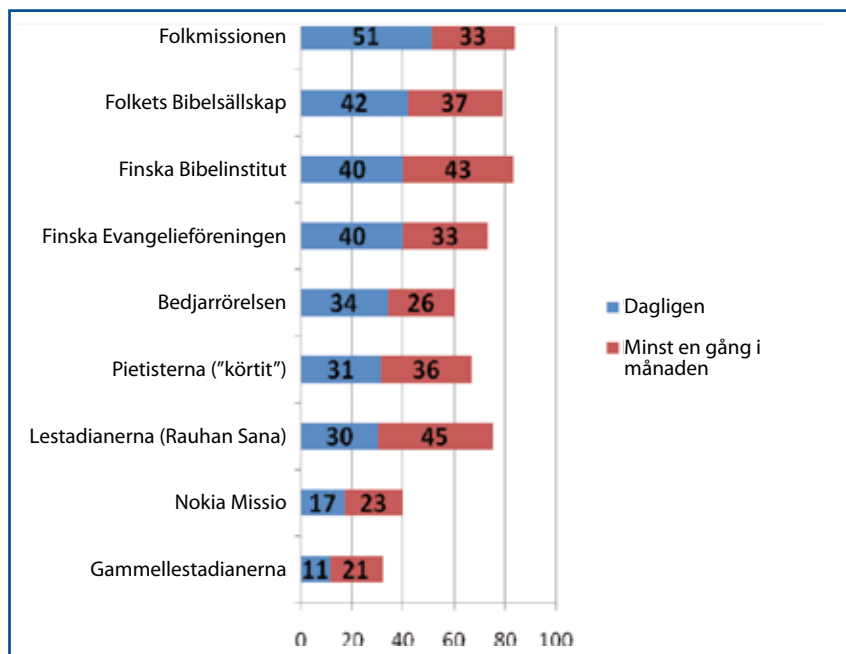

Bild 1.

De olika rörelsernas anhängare intervjuades i samband med rörelsernas sommarfester angående deltagande i den evangelisk-lutherska församlingens verksamhet, procentandelar.

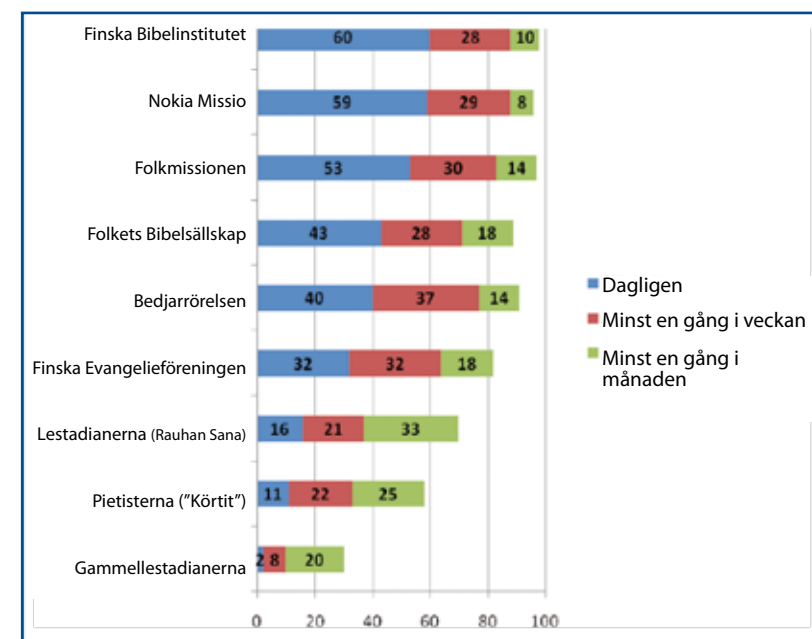

Bild 2.

Bibelläsningen inom olika väckelserörelser, procentandelar

ligiösa aktivitetens, gudstrons och bibelsynens samband med finländarnas moraluppfattningar framgick också av en färsk internationell religionsforskning (ISSP 2011).

Präster i förändring

I kyrkan pågår en generationsförändring när det gäller de anställda, som sannolikt också kommer att ha återverkningar på väckelserörelsernas roll i kyrkan. På 2000-talet har allt färre antal anställda i kyrkan har väckelsebakgrund. År 2002 hörde drygt hälften av kyrkans anställda till någon väckelserörelse (53 %), år 2009 var det endast två av fem (42 %). Särskilt gäller detta de unga, där är väckelserörelsetillhörigheten låg.

I en tidigare undersökning har man kunnat konstatera att väckelserörelsetillhörighet styrker de kyrkligt anställdas tro. Att höra till en väckelserörelse innebar för de kyrkligt anställda en stark identifiering med kyrkans tro (Niemi 2004). Väckelserörelsernas påverkan syntes bland annat i den religiösa aktiviteten. De präster, som kommer från någon väckelserörelse, läser Bibeln oftare än andra, med undantag av pietisterna (Niemi 2010).

Arbetsorienteringen för den unga generationen anställda håller på att förändras. Prästerna anser bla. det mindre viktigt än tidigare att läsa och undervisa om Bi-

beln, de prioriterar inte heller evangelisation och mission. Många av väckelserörelsernas teman får mindre uppmärksamhet än förr. Trender som förstärks i prästernas arbetsorientering är t.ex. minoriteternas rättigheter, rättvisa och förverkligande av jämlikhet. Arbetsorienteringen sammanhänger med teologiska betoningar: av dem som betraktade sig som liberala ansåg 27 % att missionsarbete är viktigt, bland konservativa präster var motsvarande tal 75 % (Niemi 2010, 2011).

I väckelserörelsesammanhang är det närmast pietisterna som tagit fram samhälleliga teman, som det nuvarande prästerskapet prioriterar i sin arbetsorientering. För de övriga rörelsernas del börjar betoningarna hos prästerskapet respektive rörelserna allt mera fjäras från varandra, och redan nu kan man lägga märke till att det aktiva kyrkfolkets och prästernas åsikter om vissa moralfrågor märkbart skiljer sig från varandra.

Om väckelserörelserna och tillhörigheten till dem Hanna Salomäki: Att tillhöra och delta i en väckelserörelse (Herätysliikkeisiin sitoutuminen ja osallistuminen, Kyrkans forskningscentral 2010. Beställningar tel. (03) 3123 3457 eller tutkimustilaus (at) evl.fi

Kom med till en Bibelresa till ISRAEL 8.–18.3.2012
Reseledare teol. lic. Matti Liljeqvist och generalsekreterare Henrik Perret.
Pris med utfärder ca 1900 €. resoprogram www.sti.fi.
Förfrågningar och anmälning: Matti Liljeqvist, tel. 050 5505572, [matti.liljeqvist \(at\) kolumbus.fi](mailto:matti.liljeqvist@kolumbus.fi)

HJÄRTLIGT TACK!

I senaste nr av Hörnstenen vädjade vi till Er, bästa vänner till STI och dess arbete, om att Ni skulle komma ihåg STI genom gåvor och offer. Min vädjan kvarstår. Samtidigt kan jag berätta om att många har hörsammat vädjan och STI har fått kännbara bidrag nu i höst. Jag är djupt tacksam.

Samtidigt konstaterar jag att situationen lever hela tiden. Tänk om vi alla skulle komma med, kanske några av oss bara kan ge någon euro, eller fem kanske per månad? Andra kan och vill ge litet till. Jag tror att det är viktigt att vi lär oss att ta ansvar och att offra. Vi är med om att utbilda unga präster och pastorer, lärare, redaktörer osv. Framtidens kyrka formas av dessa unga vänner och dem vill vi utrusta på bästa tänkbara sätt!

Låt oss be för STI och dess framtid. Gud älskar en glad givare, skriver aposteln. Hör du och jag till dem?

Guds rika välsignelse!
Henrik Perret

Vårt kontonummer finner Du i lådan nedanför.

TEOLOGISKA INSTITUTET I FINLAND

Adressen: Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon 09 668 9550

Fax 09 6689 5555

E-post: sti@sti.fi
[fornamn.efternamn \(at\) sti.fi](mailto:fornamn.efternamn (at) sti.fi)

Hemsida www.sti.fi

Bank Sampo 800011-564245
FI7480001100564245
DABAFIHH

Annställda
generalsekr. Henrik Perret (gsm 040 172 3838)
forskare Timo Eskola (hem 019 722 702)
sekreterare Kirsi Sell (hem 09 505 1796)

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.
Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och läsesal.

Öppet under perioderna kl. 9–19

Finansierat av frivilliga bidrag. Medlemsavgift för understödande medlemmar: 35 €/år (studerande 10 €, kollektiv 100 €). Bokgåvor, understöd och testamenten mottas med tacksamhet.

Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*. Informationsbladet *Hörnstenen* (*Kulmakivi*) sänds till understödande medlemmar.

Styrelsens ordförande
verksamhetsledare Timo Junkkaala

Medlemsorganisationer
Missionsföreningen Såningsmannen, Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys (Bedjarrörelsen i Västra Finland), Finlands ev.luth. Student- och Skolungsmission, Radiomissionsorganisationen Budbärarn, Finlands ev.luth. Folkmission, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys, Finska Bibelinstitutet, Sv. Luth. Evangeliföreningen i Finland

Tryckeri Kirjapaino Hermes Oy

TEOLOGISKA
INSTITUTET I FINLAND
Kajsaniemigatan 13 A
00100 HELSINGFORS

. D022

*Du mättar allt levande
med nåd.*

Ps. 145:16

Framsida: Tomas Garaisi
Baksida: Kirsi Sell